

Innspill til arbeidet med Stortingsproposisjon 2012 vedrørende barn i fosterhjem.

v/generalsekretær Tove M S Wahlstrøm

Dato: 07.03.2012

Fosterhjemsomsorgen – den usynlige omsorg

Våre innspill gjennom de siste årene vil dessverre være kjent og de samme.

Det har gjennom media gang på gang blitt lovet at av kommunale fosterhjem skal prioriteres. Ord er ikke blitt handling og dette kan sees på Statsbudsjett 2012 og den evalueringen som pågår i forhold til forvaltningsreformen. Denne evalueringen er tenkt å være bakgrunn for en større gjennomgang av barnevernet i Norge. Eks vis er det 5 store delprosjekt – fosterhjem burde hatt et eget delprosjekt selv om dette er en evaluering av det statlige barnevern. Det er både politisk og faglig føringer siden 2004 å benytte fosterhjem fremfor institusjon som tiltak for barn som ikke kan bo hjemme.

Regjeringen ved statsråd har igangsatt flere større grupper deriblant Barnevernpanelet som leverte sin rapport i slutten av september. Det er nedsatt en gruppe som har sett på det Biologiske Prinsipp og denne rapporten foreligger i begynnelsen av februar 2012.

Barne-, Likestillings- og Inkluderingsdepartementet (Bld) nedsatte i februar 2011 en liten gruppe som skulle komme med forslag til tiltak for å styrke arbeidet med kommunale fosterhjem. Denne gruppen leverte forslag 1 september 2011. Gruppen hadde kort tid og fikk et fast mandat på 9 punkter. Det medførte at ikke hele fosterhjemsomsorgen ble gjennomgått og mange forslag ble sendt videre til Bld for nærmere utredning,

Alle disse rapportene er sagt skal ligge til grunn for Stortingsmelding og eventuelle lovforslag som kommer våren 2012 og vil bli behandlet i Stortinget 2013.

Barne-, ungdom- og familiedirektoratet har også satt i gang noen forskningsprosjekter Til Barns Beste som er fordelt på 3 forskjellige forskningssentra. Disse resultatene vil neppe rekke å komme med i de store offentlige utredningene som vil komme i 2012 og 2013.

Norsk Fosterhjemsforening mener det er en ulempe at disse forskningsresultatene ikke er tenkt i sammenheng med den store gjennomgangen av barnevernet som nå kommer.

At Fosterhjemsomsorgen som utgjør omkring 80% av alle plasserte barn utenfor opprinnelseshjemmet ikke har fått en regjeringsoppnevnt utvalg/gruppe til å gjennomgå hele fosterhjemsområdet er beklagelig – det er et overgrep mot de barna som skal benytte seg av dette tiltaket og det sier oss at igjen er dette et tegn på ikke prioritert område. Fosterhjemsomsorgen forblir en usynlig omsorg.

Det er bare dere politikere som kan løfte bærebjelken i Norsk Barnevern, fosterhjemmene, opp til et nivå som er akseptabel. Det vi vet om barn som plasseres i fosterhjem er at fåtallet flytter tilbake til opprinnelseshjemmet.

Det er også viktig at organisasjoner og politikere følger godt med i de forslag som vil komme i forventede offentlige dokumenter som vil foreligge i løpet av 2012.

I forbindelsen med det pågående arbeidet av Stortingsproposisjonen 2012, må det komme endringer innen Fosterhjemsomsorgen innen følgende områder:

Av alle fosterbarn som er plassert utenfor hjemmet er nærmere 90% plassert i kommunale fosterhjem. Innspillene under gjelder derfor kommunale fosterhjem.

- Nedsette et regjeringsoppnevnt utvalg som utreder hele fosterhjemsområdet fra rekruttering av fosterforeldre til selvstendighet for ungdommen.
- Barnet/ungdommen må bli godt utredet før plassering
- Å finne et fosterhjem og plassere barnet er ikke nok. Det må settes inn tiltak for å hjelpe barnet med de traumer som omsorgssvikten og flyttingen har påført baret. Her må det settes inn forebyggende tiltak for å unngå videre skjevutvikling da barn som plasseres utenfor hjemmet er i risiko.
- Stabil-, kvalifisert oppfølging av fosterbarnet, fosterforeldre og fosterforeldres egne barn. Det sikrer stabile plasseringer. En oppfølging som er der i gode og utfordrende dager.
- I dag er det for store ulikheter i forhold til oppfølging, veiledning og de forsterkningstiltak fra en kommune til en annen.
- Samordne der fosterbarn går under flere lovverk/ funksjonshemmede fosterbarn.
- Barnet/ungdommen skal tas med i beslutningene om dets liv.
- En livsbok må følge barnet slik at dets livshistorie blir tatt vare på og at det sikres at barnet/ungdommen får de viktige opplysninger som gjør at det forstår hva som har skjedd både i fortid, nåtid og hva vil skje i fremtid. Viktig informasjon må innhentes av voksne rundt barnet.
- Kurs- i gruppe eller individuelt som Pride og oppfølgingskurs. Disse mener Norsk Fosterhjemsforening skal være obligatoriske. I dag er alle kurs et tilbud.
- Det er lagt vekt på i barnevern at en skal oppnå stabilitet og forutsigbarhet. Ved utallige skifter av saksbehandlere, tilsynsførere, 3 måneders avtaler for kommunale fosterhjem viser det offentlig det motsatte. Dette må endres.
- Rettssikkerheten for barn under 15 år må gjennomgås og sikres bedre enn hva tilfellet er i dag.
- Rettssikkerhet med delvis partsrettigheter til fosterforeldre som har hatt barnet plassert 2 år eller mer må utredes.

- Økning av KS satsene slik at fosterforeldre kan kjøpe pensjonsforsikring og generell forsikring til fosterbarnet og en utgiftsdekning som dekker reelle 2012 utgifter.
- Blds Arbeidsgruppe har bedt Bld se på NAV ytelser i forbindelse med uføre, sykdom, trygd som avkortes da fosterhjemsgodtgjørelse utbetales. Kanskje en skulle vurdere at fosterhjemsgodtgjørelser skal utbetales fra NAV og ikke hver enkelt kommune. Det vil blant annet frigjøre tid til saksbehandlere å følge opp fosterhjemmet, og samordningen med eventuelle trygdeytelser blir tydeligere.
- Det må fokuseres på sterk støtte gjennom hele fosterhjemsoppholdet å legge til rette at fosterbarn fullfører videregående skole og kommer i utdanning og stabil jobb. Statens Lånekasse gir nå lån til fosterbarn på lik linje med andre. Det er bra slik at denne forskjellsbehandlingen ikke lenger eksisterer. Men det medfører at barneverntjenestene ikke gir økonomisk hjelp til ungdommen i og med lån fra lånekassen. Det er urimelig at barnevernsbarn som er i ettervern og bor i tidligere fosterhjem skal starte med lån som ikke etterbetales eksempelvis. for å gå på folkehøyskole som ikke er noen direkte utdanning.
- Store uklarheter og ulikheter mellom de 430 kommuner i landet hvordan ungdom hjelpes i ettervern. Her må det unngås at barnevernsbarn blir sosialklienter. Det må utarbeides nasjonale retningslinjer for ettervern.
- Generelt trengs flere saksbehandlere i barnevernet. Saksbehandlere med spesialistkompetanse trengs for de som skal arbeide innenfor fosterhjemsomsorgen.
- For å unngå utilsiktede flyttinger gjennom plasseringen av et barn må oppfølging av fosterhjemmet være forutsigbart og stabilt. Fosterbarn vil komme i ulike faser i forbindelse med alle overganger ved skolebytte, alder pubertet, løsrivelse osv. hvor deres reaksjoner vil trenge ekstra tiltak, hjelp og støtte. Da må barneverntjenesten være der for hele fosterhjemmet.
- Både Barnevernpanelet og Blds Arbeidsgruppe foreslår å legge tilsynsføreransvaret til Helsetilsynet. I dag er det bare 80% som har oppnevnt lovpålagt tilsynsfører for hvert enkelt barn i fosterhjem. Dette må drøftes nøye i forhold til behov for endring. Barnevernsbarna i Norsk Fosterhjemsforeningens rapport basert på barnas uttalelser ønsker en tillitsperson. En tillitsperson/støtteperson er viktig, som barna selv har vært med på å velge, men det burde ivaretas av fosterforeldre, saksbehandler, venner, deler av tidligere familie etc. Norsk Fosterhjemsforening er opptatt av en tilsynsfører/en myndighetsperson som kan følge opp den rettsikkerheten som barnet og fosterfamilien bør ha. Følges vedtak, planer, blir det gitt den informasjon som er nødvendig, har fosterbarnet eller fosterforeldrene blitt tatt med i beslutningsprosessen osv . I dag er det et ledd over barnevernsjefen som mangler. Fylkesmannen har ingen myndighet.
- Fylkesnemdas sammensetning og funksjon bør gjennomgås.
- For å unngå akuttflytting/utilsiktede flyttinger fra fosterhjemmet bør alle flyttesaker som er utilsiktet behandles i Fylkesnemda.
- Lover, retningslinjer ol innen fosterhjemsomsorgen må samordnes og følges.
- Fosterhjemsavtalen for kommunale fosterhjem må gjennomgås på nytt og få endringer fra husleiekontrakt til mer langvarige avtaler, tilnærmet statlige avtaler på 5 år.
- Betalingsrundskriv må endres. Den medvirker til uforutsigbarhet i fosterhjemsomsorgen ved at forsterkninger må søkes hvert år og grensebeløpene som utløser refusjon fra staten, er også hemmende på et godt fungerende barnevern i Norge.
- Vi må oppnå et barnevern i Norge som er samkjørt og at barnet/ungdommen ikke merker forskjell hvor hjelpen kommer fra - stat, kommune eller privat.
- Uansett utfallet på evalueringen av Forvaltningsreformen ber Norsk Fosterhjemsforening politikere ta godt vare på den kompetansen som Bufetat har skaffet seg siden 2004. Denne kunnskapen ligger ikke i det kommunale barnevernet i dag og det vil ta lang tid at de vil oppnå den veiledningskompetansen som ligger i det statlige barnevernet. Det er

mange velorganiserte barneverntjenester men alle landets kommuner vil ikke kunne sitte med spesialistkompetanse på fosterhjem. Foreningen vet om godt fungerende bydeler i Oslo samt andre storbyer og noen interkommunale barneverntjenester. Det betinger nok folk, god organisering og kompetanse. Se til disse godt fungerende barneverntjenestene og gjør de til modeller. En modell med barnevernsentra i hvert fylke med spesialistkompetanse på rekruttering, utredning og behandling av fosterbarn/barnevernsbarn, veiledning og oppfølging av fosterhjem, kurs osv. ville være en investering i fremtiden.

- I dag finnes mange forskjellige fosterhjem. Nærmere 50% av kommunale fosterhjem etter hvert av ulike årsaker har forsterkninger i kortere eller lengre tid. Mange av disse har omsorgsoppgaver som tilsvarer de statlige fosterhjemmene men faller ikke inn under de avtaler, oppfølging og goder som et statlig fosterhjem har. Det har utviklet seg et A og B lag blant fosterhjem. Her må tiltak bygges rundt barnet og det er det som må bestemme hvorvidt det blir statlig eller kommunalt. Det er behov for en større gjennomgang her.
- Det er for store ulikheter mellom de 430 kommunene i Norge vedrørende oppfølging, veiledning, organisering og betalingsordninger for kommunale fosterhjem. Dette går utover barnets rettssikkerhet.
- Følger vi ikke opp fosterbarn som det offentlige har tatt omsorgen for vil kommunene fremover måtte betale store erstatningsbeløp og vi vet at kommunene også nå må sette av millioner i sine budsjett for slike krav.
- Kompleksiteten i fosterhjemsomsorgen som trenger kompetanse innenfor psykologi, familiedynamikk, barns utvikling og behov, krise, sorg, lovverk, retningslinjer, ulike departement som berører fosterhjemsomsorg, kunnskaper om rettigheter og begrensninger innen Nav, osv osv. Alt dette er umenneskelig at en saksbehandler i barneverntjenesten har mulighet til å ha kjennskap til.
- Norsk Fosterhjemsforening har det siste året mottatt mange telefoner på rådgivningen fra den kommunale barneverntjeneste. Denne rådgivningstelefonen er for medlemmene og betjenes av en person i ½ stilling. Foreningen får inn mange henvendelser fra hele landet og vi opparbeider en stor kompetanse på de fleste områder innen fosterhjemsomsorg. Denne kompetansen ønsker vi å dele med de som trenger den men vi må beklage at kapasiteten er begrenset med ½ stilling.